

Stručni rad

Milorad NIKČEVIĆ (Osijek)

Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku

Fakultet za crnogorski jezik i književnost – Cetinje

mnikcevi@ffos.hr

**In memoriam:
MILAN MOGUŠ (1927–2017)**

U izuzetnim trenucima crnogorska naučna i kulturna javnost dužna je saznati o svojim prijateljima i ljudima iz nauke koji su svojim životom i radom nastojali pomoći Crnoj Gori da njen maternji crnogorski jezik bude priznat. Jedan od hrvatskih neimara svakako je i akademik Milan Moguš iz Zagreba. On je kao istaknuti hrvatski jezikoslovac i predsjednik HAZU bio jedan od prvih koji je afirmisao crnogorski jezik nakon izlaska kapitalnih djela o jeziku prof. dr Vojislava Nikčevića¹.

Istaknuti hrvatski filolog, akademik Milan Moguš umro je u 91. godini, 17. novembra 2017. godine u Zagrebu. Rođen je 1927. godine u Senju, a studirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu studijsku grupu za „narodni jezik i književnost“ đe je i diplomirao 1953. godine. Tri godine kasnije izabran je za asistenta u akademijinom Institutu za jezik, a 1956. godine prelazi na Filozof-

¹ Piši kao što zboriš: glavna pravila crnogorskog standarnog jezika (1993), Pravopis crnogorskog jezika (1997), Crnogorski jezik: geneza, tipologija, razvoj, prvi i drugi tom (1997), Štokavski dijasistem. Etnička i jezička osnova (1998), Gramatika crnogorskog jezika (2001), Kroatističke studije (2002), Ljubišina jezična kovnica (2003).

ski fakultet u Zagreb kao asistent povijesti i dijalektologije jezika znamenitom profesorom dr sc. Matu Hrasti, đe je ubrzo nakon nekoliko godina doktorirao 1962. godine. Bio je lektor hrvatskoga jezika na Univerzitetu u Varšavi. Po povratku, pored osnovnih naučnih obaveza sa studentima kroatistike, obavljao je dužnost šefa Katedre za dijalektologiju i povijest hrvatskog jezika od 1965. do 1992. godine. U međuvremenu bio je predstojnik Zavoda za lingvistik (1983–1992), te prodekan za nastavu i znanost Filozofskog fakulteta od 1970. do 1972. godine. Boravio je kao gostujući profesor na sveučilištima u Kelnu i Minhenu.

Bio je član HAZU preko 40 godina. Od 2011. godine vodio je projekt *Benešićev rječnik hrvatskog književnog jezika od preporoda do I. G. Kovačića*, koji je publikovan u 14 tomova. Uz prof. dr Ljudevita Jonkea, akademika Stjepana Babića, akademika Radoslava Katičića, akademika Božidara Finke i mnogih drugih, Milan je Moguš jedan od najvatrenijih pristalica Hrvatskog proljeća (1971). Kao jezikoslovac čuven je po svom izuzetnom djelu – *Hrvatskom pravopisu* u koautorstvu sa Stjepanom Babićem i Božidarom Finkom, koji je izdat 1972. u Zagrebu, ali je zbog politike i žestokog unitarizma bio uništen. Međutim, pristalice i entuzijasti hrvatskoga, kao svog maternjeg jezika, šampali su ga ponovo u Londonu, pa je dobio simpatični naziv „Londonac“, a služio je u nastavnoj praksi sve do danas. Osim tog slavnog djela, Moguš je veoma plodan jezikoslovac. Objavio je preko 274 publikacije, 21 samostalnu monografiju te 208 članaka i rasprava iz oblasti filologije. Nezaobilazno je njegovo sintetično djelo *Povijest hrvatskog književnog jezika* (1993).

Milan Moguš i Crna Gora

Ono po čemu će Crna Gora spominjati akademika Milana Moguša jeste njegova saradnja s crnogorskim lingvistima prof. dr Vojislavom Nikčevićem, autorom ovoga članka, te kasnije s mladim jezikoslovcem Adnanom Čirgićem. Milorad Nikčević je bio njegov student koji je kod njega položio Istoriju hrvatskog jezika i Dijalektologiju. A Vojislav Nikčević se kao mladi profesor Pedagoške akademije u Nikšiću uključio u spomenuti krug hrvatskih lingvista u trenutku pojave *Deklaracije o nazivu i pojavi hrvatskog književnog jezika* (1967). Sâm o tome svjedoči prof. Vojislav Nikčević: „U toku nečuvjene političke kampanje na njezine tvorce pošao sam u Zagreb da mojem profesor Ljudevitu Jonkeu, jednom od njezinijeh glavnih tvoraca, pružim podršku. Tada sam mu saopštio da i rezultati mojih istraživanja vode postojanju crnogorskog jezika i crnogorske književnosti, kao duhovnog produkta crnogorskog naroda

i crnogorske nacije.⁴² Neposredno poslije toga u časopisu „Jezik“ u Zagrebu 1968–1969. štampana je Vojislavljeva čuvena studija *Narodni jezik u crnogorskoj književnosti prednjegoševskog doba* kojom je izazvao gnjev srpskih lingvista, a posebno jezikoslovca iz Novog Sada Aleksandra Mladenovića. Moja malenkost, sa službom u Osijeku, prvo u srednjoj školi, pa potom kao docent, vanredni, redovni i redovni profesor u trajnom zvanju Pedagoškog, odnosno Filozofskog fakulteta u Osijeku, održavala je sa zagrebačkim lingvistima veoma prisne i prijateljske kontakte, a posebno s akademikom Milanom Mogušem, posebno u dugom periodu kad je Moguš bio predsjednik HAZU-a od 2004. do 2010. godine. Na svečanoj sednici HAZU 2004. godine odato je priznanje naporima za afirmaciju crnogorskoga jezika u okviru te najveće državne institucije, a predloženo je da se akademik Vojislav Nikčević primi u redove dopisnih članova Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Nakon što je Adnanu Čirgiću odobrena doktorska disertacija na Filozofskom fakultetu Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, akademik Moguš je prihvatio biti predsjednik komisije za odbranu doktorskoga rada. Bez pogovora i predomišljanja akademik Moguš je i tim činom podržao crnogorski jezik i radovao se što će Crna Gora doktoriranjem Adnana Čirgića (u oktobru mjesecu 2007. godine) naći dostojnog nasljednika akademika Vojislava Nikčevića! Akademiku Milanu Mogušu i brojnim hrvatskim jezikoslovcima dugujemo neizmjernu zahvalnost za mučno etabliranje crnogorskog jezika u svojoj domovini!

² Vojislav Nikčević, *Kroatističke studije*, Erasmus naklada, Zagreb, 2007, str. 10.